
Wyniki ewaluacji „mid-term” Programu strategicznego pt. „Interdyscyplinarny system informacji naukowej i naukowo-technicznej”

Borys Czerniejewski
Wojciech Pander
IPM sp. z o.o.

Warszawa, 2012 r.

Cel badania

- **Celem głównym badania było uzyskanie odpowiedzi na pytanie, czy kontynuacja Programu Strategicznego prowadzi do osiągnięcia jego celów, określonych w Krajowym Programie Badań Naukowych i Prac Rozwojowych, w szczególności w zakresie Zadania badawczego realizowanego w ramach Programu**

Cele szczegółowe badania

- **Ocena stopnia osiągnięcia celów Programu Strategicznego i Zadania Badawczego.**
- **Ocena zgodności celów Programu Strategicznego z celami polityki naukowej państwa i polityki wspierania innowacyjności.**
- **Ocena zakresu potencjalnych zmian w Programie Strategicznym.**

Wykorzystane metody i techniki badawcze

- **Analiza dokumentów**
- **Przegląd literatury**
- **Wywiady pogłębione z Wykonawcami Zadania Badawczego**
- **Wywiady z potencjalnymi odbiorcami wyników Zadania Badawczego**
- **Wywiady pogłębione z osobami zaangażowanymi w zarządzanie Programem i Zadaniem Badawczym**
- **Panel ekspertów**
- **Inne (earned value, use case, WCAG)**

Wyniki badania

Realizacja Zadania Badawczego i Programu strategicznego

- **Program Strategiczny został ograniczony do jednego Zadania Badawczego. Pozostałe cztery Zadania Badawcze określone w uszczegółowieniu Programu Strategicznego znalazły się w większości poza jego zakresem.**
- **Zakres Zadania Badawczego, zawarty w ogłoszeniu konkursowym, pokrywa się z pierwotnym zakresem Zadania określonym w uszczegółowieniu Programu Strategicznego, a ponadto został rozszerzony w oparciu o niektóre cele inicjalnej postaci Programu nie objęte uszczegółowieniem.**

Realizacja Zadania Badawczego i Programu strategicznego

- **W trakcie badania ewaluacyjnego nie stwierdzono, by pozostałe zadania badawcze określone w uszczegółowieniu Programu Strategicznego były realizowane w zaplanowanym zakresie z innych środków**
- **Oddzielna realizacja fragmentów tych zadań nie gwarantuje w pełni osiągnięcia celu głównego Programu Strategicznego zdefiniowanego w uszczegółowieniu.**
- **Zadanie badawcze generalnie realizuje cel, który przyjęto.**

Cele Zadania Badawczego

- **Sformułowany został cel nadrzędny Zadania Badawczego. Cele szczegółowe zawarte są w opisie projektu.**
- **Należy zauważyć, że Zadanie realizuje niektóre z podstawowych celów Programu.**
- **Trzy, spośród czterech celów Programu są przez Zadanie realizowane częściowo.**

Monitoring Zadania Badawczego i Programu Strategicznego

- **Podstawowym narzędziem monitoringu Zadania są raporty (roczne i półroczne)**
- **W ramach raportów półrocznych zbierane są wskaźniki produktu, zaś w ramach raportów rocznych zbierane są wskaźniki produktu oraz wskaźniki rezultatu. Pomiar wskaźników oddziaływania planowany jest w momencie zakończenia realizacji Zadania.**
- **Monitoring wewnętrzny w Zadaniu Badawczym**
- **Narzędziem monitorowania Programu Strategicznego są raporty roczne z realizacji Programu.**

Wskaźniki monitorowania Zadania

- **Sformułowane wskaźniki produktu i rezultatu częściowo korespondują z przedstawionymi celami podstawowymi Programu strategicznego i celami Zadania Badawczego,**
- **W sytuacji ograniczenia Programu Strategicznego do jednego Zadania, monitorowanie prowadzone jest poprzez cele tego Zadania. Pozostałe zadania badawcze nie powinny być monitorowane , ponieważ nie są realizowane.**

Potrzeby użytkowników i ocena użyteczności produktów

- **Użytkownikami systemu mogą być wszyscy internauci: pracownicy naukowci, studenci, hobbyści, emeryci, nauczyciele, bardziej zaangażowani uczniowie, itd. Wykorzystanie systemu zależeć będzie jednak od udostępnianych zasobów,**
- **Zainteresowanie możliwościami dostępu do danych źródłowych, które ma oferować platforma SYNAT wykazali głównie przedstawiciele nauk humanistycznych.**

Skuteczność osiągania założonych celów

- **Wartości wskaźników produktów i rezultatów (Zadania Badawczego) są znacząco wyższe niż stopień zaawansowania całości Zadania (wynikający z obliczonego wskaźnika harmonogramu),**
- **Średnio wskaźniki przekraczają 50% ich docelowych wartości (niektóre z nich osiągnęły nawet docelową wartość lub nawet ją przekroczyły).**

Skuteczność osiągania założonych celów

- **Negatywnie ocenić należy fakt, iż wartości bazowe i docelowe wskaźników ulegały zmianie w trakcie realizacji Zadania; czasem w sposób istotny,**
- **Spośród jedenastu wskaźników, pięć zostało już w pełni zrealizowanych, osiągnięcie dwóch przekracza 70%, a kolejnych dwóch jest niższe niż 50%. Dwa wskaźniki nie zostaną zrealizowane, gdyż odnoszą się do sfery prywatnej.**

Stopień zaawansowania realizacji Zadania Badawczego

- Szacowaną wartość wskaźnika harmonogramu obliczono jako średnią ważoną z wartości wyliczonych w dwu wariantach, przy czym jako wag użyto proporcji kamieni milowych osiągniętych i produktów wytworzonych w terminie oraz kamieni milowych i produktów opóźnionych do wszystkich raportowanych zadań,
- $WH \approx 88\%$ - projekt, mimo opóźnienia, nie jest zagrożony, z uwagi na fakt, że poziom WH pozostaje nadal powyżej 80%

Ryzyka realizacji Zadania Badawczego i Programu strategicznego

---

- **Istnieje poważne ryzyko związane z kontrolą przebiegu projektu – zastosowane w projekcie mechanizmy planowania i raportowania postępu nie dają bowiem możliwości uzyskania jasnej i jednoznacznej informacji o faktycznym stanie zaawansowania projektu lub występujących opóźnieniach,**
- **Przyczyną niektórych opóźnień działań, było uzależnienie ich ukończenia od wykonania prac, które zostały zaplanowane w terminie późniejszym.**

Innowacyjność rozwiązań

- **Koncepcję rozproszonego logicznie i terytorialnie, otwartego, modularnego i udostępniającego możliwość dodawania nowych funkcji zasobu informacji naukowo-technicznej należy uznać za innowację w skali światowej**
- **Projekt nie znajduje obecnie odpowiednika wśród naukowych bibliotek cyfrowych na świecie**

Osiągnięte efekty

- **Do najważniejszych osiągniętych efektów realizacji Zadania zaliczyć należy obecnie: przygotowanie 56 publikacji naukowych, jak również trzy zgłoszenia patentowe (2 krajowe i 1 zagraniczne), które obejmują zgłoszenia pięciu wynalazków przez pracowników Politechniki Gdańskiej.**

Ocena dostępności rozwiązań dla osób niepełnosprawnych

- **Z uwagi na to, że zadania związane z tworzeniem ułatwień dostępu są przewidziane do realizacji w późniejszym etapie harmonogramu nie ma obecnie możliwości rzetelnego ustalenia, czy i w jakim zakresie będą wprowadzone.**

Otwarty dostęp (Open Access)

- **Decyzje o wyborze modelu utrzymania platformy i jej operatora oraz o zasadach prawnych i finansowych dostępu do materiałów źródłowych nie leżą w kompetencjach wykonawców Zadania Badawczego. Powinny one zostać podjęte na wyższym szczeblu.**

Problemy w realizacji Zadania Badawczego

- **Przede wszystkim problemy związane z dokładnym zaplanowaniem działań projektowych w pierwszym okresie realizacji Zadania, czego powodem była duża złożoność przedsięwzięcia oraz wielość zaangażowanych podmiotów,**
- **Inne problemy: z ochroną praw własności intelektualnej, problemy z zapewnieniem trwałości wypracowanego rozwiązania oraz problem z zapewnieniem pełnej funkcjonalności narzędzia – produktu końcowego.**

Problemy w realizacji Zadania Badawczego

- **Nie rozwiązana pozostaje kwestia praw do zasobów, którymi uzupełniane będzie repozytorium,**
- **Problemem pozostaje pytanie w jaki sposób udostępnić dane z zagwarantowaniem praw autorskich, praw twórców wyników, instytucji która udostępnia dane a także z zagwarantowaniem praw społeczeństwa w dostępie do wiedzy.**

Zgodność celów Zadania i Programu z kierunkami polityki naukowej państwa i polityki wspierania innowacyjności

---

- **Cele dotyczące polityki naukowej i innowacyjnej państwa charakteryzują się dużym poziomem ogólności. Z uwagi na fakt, iż Program i Zadanie dotyczą konkretnych badań naukowych, stąd mają w stosunku do celów zawartych w dokumentach strategicznych charakter specjalistyczny i niszowy (w efekcie w zdecydowanej większości cele tych dokumentów nie dotyczą wprost Programu i Zadania).**
- **Jednakże tematyka Programu i Zadania nawiązuje do wielu celów określonych w dokumentach strategicznych, a tym samym wpisuje się w aktualne kierunki polityki naukowej i innowacyjnej.**

Rekomendacje

Rekomendacje dotyczące planowania w projekcie (Zadaniu Badawczym)

- **Opracować drzewo celów dla Zadania Badawczego, w tym dokonać przeglądu i hierarchizacji celów,**
- **Dostosować cele Programu do stanu faktycznego wynikającego z realizacji jednego Zadania badawczego.**

Rekomendacje dotyczące planowania w projekcie (Zadaniu Badawczym)

- **Wprowadzić do raportów okresowych pozycję: lista planowanych kamieni milowych i produktów przypadających w okresie sprawozdawczym, status i planowane oraz faktyczne daty ich osiągnięcia,**
- **Konieczne jest dokonanie analizy wzajemnej zależności etapów Zadania Badawczego i kolejności realizacji produktów oraz dokonanie odpowiedniej korekty harmonogramu realizacji Zadania tam, gdzie to konieczne przy uwzględnieniu przedłużenia terminu realizacji Zadania o ok. 2 – 2,5 miesiąca.**

Rekomendacje dotyczące systemu monitorowania

- **Opracować system wskaźników produktu i rezultatu oraz oddziaływania dla Zadania Badawczego oraz katalog wskaźników kontekstowych dla realizacji Programu,**
- **Opracować definicje wskaźników, zamieścić je we wzorze raportu, jak również wysłać do Lidera sieci naukowej.**

Rekomendacje dotyczące zarządzania Zadaniem Badawczym

- **Do kolejnych postępowań na wybór wykonawcy, realizowanych przez NCBiR, wprowadzić wymaganie, by w zarządzaniu stosować jedną z uznanych metodyk zarządzania projektami, np. PRINCE2, PMBOK, itp.,**
- **Dobłą praktyką są spotkania projektowe (zarówno tematyczne, jak i ogólne, dotyczące wszystkich partnerów), stąd też sugeruje się zwiększyć częstotliwość takich spotkań wraz ze zwiększeniem zaawansowania prac projektowych.**

Rekomendacje dotyczące zakresu Zadania Badawczego

- **Opracować katalog najważniejszych działań zmierzających do osiągnięcia pełnej funkcjonalności platformy oraz poinformować o tym Zamawiającego, jak i poszczególnych wykonawców,**
- **Określić grupę docelową do której adresowane są usługi systemu oraz opracować analizę możliwości dopasowania produktu końcowego do potrzeb różnych grup użytkowników,**

Rekomendacje dotyczące zakresu Zadania Badawczego

- **Należy rozważyć możliwość rozszerzenie zakresu Zadania Badawczego o implementację mechanizmów opłaty za udostępnianie materiałów źródłowych oraz o opracowanie modelu organizacji izby rozrachunkowej (ang. clearing house) i opłat za korzystanie z praw własności intelektualnej,**
- **Rekomenduje się rozszerzenie działań na rzecz zwiększenia nowatorskich funkcji i mechanizmów platformy (takich jak znajdowanie odpowiedzi na pytania czy proponowanie diagnostyki różnicowej na podstawie wyników wcześniejszych badań). Rozszerzenie powinno zostać poprzedzone badaniem potrzeb użytkowników.**

Rekomendacje dotyczące innych zagadnień

- **Rekomenduje się by Wykonawcy etapów zajmujących się wytwarzaniem oprogramowania zawierającego interfejs użytkownika zwrócili uwagę na jego budowę zgodnie z normą WCAG. W szczególności zalecane jest, aby w etapie A6 jako element planowanych testów włączyć ocenę stopnia spełniania przez system normy WCAG,**
- **Należy poprawić dostępność strony internetowej <http://www.synat.pl/> i szybkość jej ładowania,**

Rekomendacje dotyczące innych zagadnień

- **Należy określić status produktów specjalistycznych powstających w wyniku realizacji Zadania Badawczego, w szczególności opracowań naukowych, i produkty uznane za publiczne również udostępnić na stronie,**
- **Dokonać analizy statusu pozostałych Zadań Badawczych, które powinny być realizowane w ramach Programu Strategicznego oraz wskazać instytucje odpowiedzialnej za ich ewentualne uruchomienie (MNiSW).**

Dziękujemy za uwagę!

Borys Czerniejewski, Wojciech Pander
IPM sp. z o.o.
ul. Pukowca 15
40-847 Katowice
tel./faks (+ 48 32) 203 37 37
email: borys@ipm-innowacje.pl
<http://www.ipm-innowacje.pl>